

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING till Landstinget med förslag till

1) landskapslag om Ålands självstyrelsedag och

2) landskapslag angående ändring av 2 § landskapslagen om minuthandelns affärstid.

Alltsedan initiativ togs till stiftandet av en landskapslag om Ålands självstyrelsedag har landskapsstyrelsen strävat till att göra självstyrelsedagen till en betald fridag för så vida arbetstagargrupper som möjligt, så att denna dag verkligen skulle kunna uppmärksammas som en dag till åminnelse av Ålands landstings första sammanträde och erhålla samma status som självständighetsdagen. Denna synpunkt har i olika sammanhang framförts, icke minst i motiveringarna till den ursprungliga lagen och senare ändringsförslag. Genom lagändring (21/78) har självstyrelsedagen blivit en betald fridag för landskapets tjänstemän. Dessa ävensom kommunalt anställda är berättigade till förhöjd lön såsom för arbete på söndag. Landskapsstyrelsen anser dock fortfarande att de arbetstagar-kategorier som faller inom lagens verkningsområde är alltför små för att ändamålet med dagen såsom vår självstyrelses bemarkelsedag skulle kunna anses vara slutligt förverkligat.

Då den av landstinget senast antagna lagändringen blev föremål för Högsta domstolens prövning, framgick det av utlåtandet att landstinget med stöd av 13 § 1 mom. 6 punkten självstyrelselagen ansågs hava lagstiftningsbehörighet med avseende på stadganden rörande arbetsavtal gällande privaträttslig anställning. Detta synes innebära en möjlighet till sådan lagstiftning att samtliga i landskapet anställda utom statens och kyrkans tjänstemän och arbetare skulle kunna omfattas av lagens bestämmelser.

Det nyssnämnda lagrummet ger visserligen vid handen att landstingets lagstiftningsbehörighet skulle omfatta även statens och kyrkans i arbetsavtalsförhållande anställda, men enligt 11 § 2 mom. 16 punkten har riket lagstiftningsbehörighet rörande statens ämbetsverks och allmänna inrättningars organisation och verksamhet samt rörande statens anläggningar på Åland. På grund härav torde det icke vara möjligt att i landskapslag föreskriva att arbetstagare vid dylika inrättningar och an-

läggningar, exempelvis flygfältet, skall vara lediga självstyrelsedagen. Detsamma kan anses gälla även i fråga om arbetstagare vid kyrkans inrättningar och anläggningar. Däremot torde lagens tillämpning kunna utsträckas till statens och kyrkans övriga arbetsplatser, t.ex. nybyggen i egen regi, men då sådana förekommer ytterst sällan och gränsdragningen för lagstiftningskompetensen därvid inte är fullt klar har landskapsstyrelsen stannat för att ur lagförslaget helt utelämna statens och kyrkans anställda. Sedan den nya landskapslagen om Ålands självstyrelsedag trätt i kraft, bör dessa anställda ha goda förutsättningar att genom förhandlingar erhålla de förmåner som lagen tillförsäkrar övriga tjänstemän och arbetstagare i landskapet.

Föreliggande framställning innefattar förslag till en helt ny landskapslag, enär en ändring av den gällande landskapslagen skulle hava berört de flesta av lagens paragrafer.

Enär självstyrelsedagen enligt lagförslaget så långt det är möjligt skall erhålla samma status som självständighetsdagen, erfordras en sådan ändring av landskapslagen om minuthandels affärstid (10/70) att självstyrelsedagen i denna lags 2 § 2 mom. nämnes jämsides med självständighetsdagen. Förslag till denna lagändring ingår i framställningen.

Vid ett möte den 17 oktober 1978 mellan landskapsstyrelsen och representanter för arbetsmarknadsorganisationerna framgick det att den föreslagna lagstiftningen visserligen inte var välkommen för arbetsgivarna, men att den icke skulle orsaka oöverkomliga merkostnader för någon näringsidkare. För rederinäringen skulle lagen emellertid icke endast medföra en merutgift utan den skulle i stor utsträckning komma att beröra icke-ålänningar. Av denna anledning och då dagen närmast är avsedd att uppmärksammas och firas inom landskapet, föreslås en sådan begränsning att lagen beträffande fartygspersonal skulle gälla blott personalen på åländska fartyg som på självstyrelsedagen antingen ligger i åländsk hamn eller vid någon tidpunkt av det aktuella dygnet anlöper sådan.

För att bereda enskilda arbetsgivare tillräcklig tid att reglera arbetsförhållandena vid sina inrättningar och arbetsplatser med hänsyn till arbetenas inställande på självstyrelsedagen och då dagen år 1979 infaller på en lördag, föreslås lagen träda i kraft först den 1 juni 1980. Den skulle alltså tillämpas första gången på självstyrelsedagen den 9 juni 1980.

Med hänvisning till det anförda förelägges Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om Ålands självstyrelsedag

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 §.

Till åminnelse av Ålands landstings första sammanträde skall den nionde juni årligen högtidlighållas såsom Ålands självstyrelsedag.

Självstyrelsedagen omfattar det dygn, som börjar klockan 24 natten till sagda dag. I regelbundet arbete i två eller tre skiften kan detta dygn dock räknas begynna 6 timmar senare.

2 §.

Infaller självstyrelsedagen på vardag, skall arbetena i landskapets och kommunernas ämbetsverk, skolor, inrättningar och andra arbetsplatser ävensom vid enskildas företag, inrättningar och arbetsplatser inställas liksom på söndag.

Med avseende på arbetstagares rätt att vägra att utföra arbete på självstyrelsedagen skall vad om arbete på söndag är stadgat äga motsvarande tillämpning.

3 §.

Oavsett arbetenas inställande skall till arbetstagare för självstyrelsedagen, om den annars hade varit arbetsdag, erläggas lön enligt samma grunder som för självständighetsdagen.

Vid tillämpningen av 45 § 1 mom. landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk (25/73) skall självstyrelsedagen räknas som arbetsdag.

4 §.

Arbetstagare som oaktat stadgandena i 2 § utför arbete under självstyrelsedagen skall, även om denna dag infaller på vardag, erhålla förhöjd lön i de fall och enligt de grunder som är stadgade ifråga om på söndag utfört arbete.

5 §.

På självstyrelsedagen får icke hållas marknad eller auktion eller bedrivs torghandel.

6 §.

Uraktlåter arbetsgivare att iaktta denna lags bestämmelser om inställande av arbetet på självstyrelsedagen, skall honom ådömas bötesstraff.

7 §.

Bestämmelserna i denna lag gäller icke på fartyg anställda personer utom i fråga om på Åland registrerat fartyg, som vid någon tidpunkt av det i 1 § 2 mom. nämnda dygnet anlöper eller ligger i åländsk hamn.

8 §.

Under självstyrelsedagen skall byggnad, som inrymmer landskapets eller kommuns ämbetsverk, skola eller annan inrättning eller på dominerande plats invid sådan byggnad, hissas landskapet Ålands flagga.

Ligger landskapet tillhörigt fartyg under självstyrelsedagen vid kaj eller för ankar och är det utrustat för trafik, skall på fartyget, såvitt möjligt, anordnas högtidsflaggning enligt internationellt bruk.

9 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1980 och genom densamma upphäves landskapslagen den 31 maj 1976 om Ålands självstyrelsedag (26/76) jämte däri senare gjord ändring.

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av 2 § landskapslagen om minuthandelns affärstid.

I enlighet med landstingets beslut
ändras 2 § 2 mom. landskapslagen den 16 april 1970 om minuthandelns affärstid (10/70), som följer:

2 §.

- - - - -
På jul- och nyårsdagen, långfredagen, påsk-, pingst-, mid-sommar- och allhelgonadagen samt på självständighetsdagen,

självstyrelsedagen och första maj får minuthandel med i
3 och 6 §§ stadgade undantag icke bedrivs.

- - - - -

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1980.

Mariehamn den 5 december 1978

L a n t r å d

Lagberedningssekreterare

Alarik Häggblom
Alarik Häggblom
Börje Wikström
Börje Wikström